

Monumentenhuis Brabant bv

Beoordeling en advies archeologische onderzoeksrapporten

	Titel rapport	Bureauonderzoek. Verlegging gasleiding A-531-KR-037 en KR-038 te Raamsdonksveer
	Soort onderzoek	Archeologisch bureauonderzoek
	Versie rapport	concept revisie 0B
	Kenmerk	2019/70
	Onderzoeksbureau Adres, telefoon, e-mail	Antea Group Archeologie, Tolhuisweg 57 8443 DV Heerenveen, jori.colijn@anteagroup.com
	Auteur(s)	V. van Looveren J.E. Colijn
	Autorisatie Seniorarcheoloog onderzoeksbureau	A.J. Brandsma
	Datum autorisatie onderzoeksbureau	-
	Projectnummer	453637

	Op verzoek van bevoegd gezag Beoordeeld door Monumentenhuis Brabant te Geertruidenberg d.d.	Karlijn Kersten MA MSc Archeoloog 18 mei 2020

Beoordeling onderzoek, conclusies en adviezen

	Algemene indruk	Zeer duidelijk rapport
	Kwaliteit conform KNA 4.1	Ja
	Verwijzing naar processtappen (specificaties in KNA protocollen)	Procesbeschrijving in de inleiding.
	Opmerkingen en suggesties	De in rood gemarkeerde opmerkingen in dit beoordelingsverslag zijn vooral bedoeld als aandachtspunten voor het onderzoeksbureau. Met inachtneming van deze opmerkingen kan goedkeuring aan het voorliggende rapport worden verleend. Een overzicht per pagina van aangetroffen tekstuele onregelmatigheden die correctie behoeven, is achteraan in deze beoordeling opgenomen.
	Conclusies onderzoeksbureau	Voor het plangebied geldt een brede archeologische verwachting. Er kunnen in theorie resten en sporen worden aangetroffen uit het paleolithicum tot en met de late middeleeuwen, afhankelijk van de bodemopbouw van het plangebied. Het plangebied is in het verleden altijd in gebruik geweest als weiland of landbouwgrond. Hier zal eventueel verstoring van de bovenste lagen van het bodemprofiel opgetreden zijn waarbij het zonder veldonderzoek niet is aan te geven in hoeverre de oorspronkelijke (sporendragende) top van de C-Horizont verloren is gegaan.

	Aanbevelingen onderzoeksbureau (Selectieadvies)	Binnen de zone van het plangebied die op de gemeentelijke verwachtingskaart een middelhoge verwachting heeft, adviseert Antea Group om hier binnen de strook van de geplande leiding en ter plaatse van de in- en uittredepunten van de gestuurde boringen een inventariserend veldonderzoek, verkennende fase uit te voeren. Binnen de zone van 5m aan weerszijden van de bestaande leiding worden, omwille van veiligheidsregels, geen boringen voorzien. Daarnaast wordt geadviseerd om 2 controleboringen te zetten in de zone met een lage verwachting, om het verwachtingsmodel te toetsen.
	Advies Monumentenhuis Brabant	Met het door het onderzoeksbureau gegeven selectieadvies, vervolgonderzoek in de vorm van boringen te doen uitvoeren binnen het omschreven plangebied waarbinnen planontwikkeling is voorzien, kan worden ingestemd. Voorliggend archeologisch concept-rapport kan door het onderzoeksbureau definitief worden gemaakt met inachtneming van de door het Monumentenhuis Brabant in rood aangegeven opmerkingen in deze beoordeling.

Beoordeling onderzoek en rapportage

1	Administratieve gegevens rapport	
1.1	Datering en indeling rapport samenvatting, inhoudsopgave	29 mei 2019
1.2	Opdrachtgever Adres, telefoon, e-mail Contactpersoon namens opdrachtgever	N.V. Nederlandse Gasunie Postbus 444 2740 AK Waddinxveen
1.3	Uitvoerder	Antea Group Archeologie, V. van Looveren
1.4	Bevoegd gezag Adres, telefoon, e-mail Contactpersoon namens bevoegd gezag	Gemeente Geertruidenberg, Vrijheidstraat 2 4941 DX Raamsdonksveer Robert Celie
1.5	Nummer onderzoeksmelding ARCHIS	4699332100
1.6	Locatie plangebied gemeente, plaats, toponiem, x/y coördinaten terreingrens, kadastrale informatie	Rijksweg Raamsdonksveer X: 120393 / Y: 413091 X: 120445 / Y: 411928
1.7	Topografische informatie plangebied kaartblad, schaal, noordpijl	Top. kaart 1:25.000 kaartblad 44 G
1.8	Oppervlakte plangebied	Ca. 60.000 m ²
1.9	Afbakening onderzoeksgebied (plangebied maakt hiervan doorgaans deel uit)	Gekozen is voor een straal van ca. 1000 meter rondom het plangebied
1.10	Archeoregio NOaA (past onderzoek binnen kader Nationale. Onderzoeksagenda Archeologie, bijvoorbeeld Brabantse Zandgronden)	Brabants zandgebied / Midden-Nederlandse rivierkleigronden
1.11	Beheer en bestemming van vondsten en documentatie	Antea Group

2	Voorziene ontwikkeling (Aanleiding onderzoek) Diepte en oppervlakte voorziene bodemverstoring; indien beschikbaar: bouwtekeningen	Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de verlegging van een gasleiding langs de Rijksweg A27 vanwege de aanstaande verbreding van deze weg in Raamsdonksveer.
3.1	Doelstelling bureauonderzoek (KNA protocol 4002 Bureauonderzoek)	Het doel van het uitvoeren van een archeologisch bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied.
3.2	Onderzoeksvragen (verwachte bodemopbouw, bekende archeologische gegevens, historische informatie)	Waar kunnen we wat verwachten?
4	Onderzoeksstrategie en -methodiek beschrijving en verantwoording werkwijze, motivatie keuze	Raadplegen van reeds bekende archeologische waarnemingen, historische kaarten, bodemkundige gegevens en informatie over de landschappelijke situatie. Een gespecificeerde verwachting gaat in op de mogelijke aanwezigheid, het karakter, de omvang, datering en eventuele (mate van) verstoring van archeologische waarden binnen het plangebied.
5	Algemeen kader archeologische regelgeving Vermelding nationale, provinciale en/of gemeentelijke regelgeving	Niet apart aangegeven.
6	Openbare planvorming m.b.t. plangebied (gemeentelijk beleid) Vermelding kader Ruimtelijke Ordening, bestemmingsplan	Volgens de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart heeft het plangebied deels een lage en deels een middelhoge archeologische verwachting. Bij gebieden met een lage verwachting geldt alleen een onderzoeksplicht bij MER-plichtige ontwikkelingen. Bij gebieden met een middelhoge verwachting geldt een onderzoeksplicht bij bodemingrepen met een oppervlakte van 1000 m ² of meer en dieper dan 0,5 m – mv.

7	Huidig grondgebruik plangebied op grond van eigen onderzoek op locatie, ondersteund door tekeningen/foto's/kaarten van aanwezige bebouwing; indicatie mogelijke/bekende vervuiling en verstoring	Het plangebied is momenteel in gebruik als weiland en akkerland.
8	Historisch onderzoek bewoning en grondgebruik ondersteund door historisch kaart- en beeldmateriaal, archiefonderzoek, bouwdoossiers, raadplegen lokale historici / archeologen, ontgrondingenkaart Noord-Brabant	Op de kadastrale minuut uit 1811-1832 staat het plangebied aangeduid als onbebouwde percelen in gebruik als bouwland en hooiland. Op de topografische kaarten uit 1850, 1869 en 1900 is deze situatie onveranderd. Ook op de kaarten uit 1925 en 1950 is er geen verandering te bemerken.
9	Geologische en bodemkundige informatie ondersteund door kaartmateriaal, informatie grondwatertrappen, Actueel Hoogtebestand Nederland, hoogteligging NAP	Het plangebied bevindt zich op een overgang van Laagpakket van Wierden van de Formatie van Bortel en het Hollandveen Laagpakket van de Formatie van Nieuwkoop. ligt op de rand van het Noord-Brabantse zandgebied en de rivierkleigronden van Midden-Nederland. Volgens de bodemkaart komen er in het plangebied kalkrijke poldervaaggronden, met respectievelijk zware zavel of lichte klei, voor. De grondwatertrap in het plangebied is waarschijnlijk VI. De gemiddeld hoogste grondwaterstand ligt hierbij tussen 0,4m en 0,8m –mv. De gemiddeld laagste grondwaterstand ligt op meer dan 1,2m –mv. Volgens het Actueel Hoogtebestand Nederland ligt het plangebied, net als de gebieden in de wijde omgeving, in een lager gelegen gebied.
10	Bekende archeologische gegevens waaronder IKAW, AMK, lokale historische en/of archeologische verenigingen; ondersteund door kaartmateriaal o.m. uit ARCHIS (ook: onderzoeken in de omgeving) en Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Brabant	Er zijn binnen het onderzoeksgebied geen AMK-terreinen aanwezig. In het onderzoeksgebied zijn diverse bureau- en booronderzoeken uitgevoerd. Slechts bij een aantal van deze onderzoeken werd vervolgonderzoek noodzakelijk geacht.

11	Archeologisch verwachtingsmodel gespecificeerd per periode	Ter plaatse van het veen worden archeologische resten uit de Late Middeleeuwen verwacht. Ter plaatse van het dekzand zijn archeologische resten uit alle perioden te verwachten. Uit het paleolithicum tot en met het laat neolithicum kunnen in deze regio resten worden verwacht die samenhangen met de mobiele leefwijze van de mens. Vanaf het laat neolithicum tot en met de late middeleeuwen kunnen resten van grotere huizen/nederzettingen worden verwacht. Verder kunnen sporen van agrarische activiteit worden aangetroffen. Daarnaast kunnen ook menselijke begraving/crematies worden aangetroffen.
	Literatuur en overige bronnen waaronder ook verwijzing KNA, internetsites etc.	Voldoet
	Bijlagen waaronder in elk geval: verklarende woordenlijst, geologische tijdschaal, archeologische periode-indeling, (+ bij IVO: boorplan of puttenplan, boorstaten / sporenkaart, vondstenlijsten)	Aanwezig

Overzicht aan te brengen tekstcorrecties:

Blz. 6: Door de **toenemende** vegetatie...

Blz. 12: Vanwege de **mogelijke** ligging...

Blz. 13: De aanbeveling is om bij ingrepen dieper **dan** 60cm...

Hieruit bleek dat de bodem bestaat uit een **opgehoogd** en/of verstoord pakket met **bouwpuin** ...